

Brüssel, 17.12.2012
COM(2012) 765 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks, läbivaatamise kohta (uuesti sõnastatud)

2012. aasta ülevaade

(EMPs kohaldatav tekst)

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiivi 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks, läbivaatamise kohta (uuesti sõnastatud)

2012. aasta ülevaade

(EMPs kohaldatav tekst)

1. Sissejuhatus

Ökodisaini direktiivi artikli 21 kohaselt peab komisjon ökodisaini direktiivi ja selle rakendusmeetmed läbi vaatama hiljemalt 2012. aastal ning hindama direktiivi reguleerimisala laiendamise asjakohasust energiamõjuga toodetele.

2. Direktiivi tõhusus

2011. aastal käivitas komisjon eriuuringu (edaspidi „hindamisuuring”), mille eesmärk oli hinnata i) direktiivi ja selle rakendusmeetmete tõhusust, ii) ökodisaini metoodikat, iii) direktiivi artiklis 15 osutatud rakendusmeetmete taset, iv) turujärelevalvet ja v) eneseregulatsiooni meetmeid¹.

Eraldi uuring korraldati selleks, et ajakohastada ökodisaini metoodikat ning uuringust lähtudes koostati energiamõjuga toodete ökodisaini metoodika².

Hindamisuuringus jõuti järeldusele, et üldiselt on ökodisaini direktiiv saavutanud oma poliitilised eesmärgid (kaupade vaba liikumine ja keskkonnakaitse) ning direktiivi läbivaatamine, et suurendada direktiivi ja selle rakendusmeetmete tõhusust, ei ole praegu asjakohane ega vajalik.

Eelkõige selgus uuringu tulemusena, et

- direktiiv on põhimõtteliselt saavutanud oma poliitilised eesmärgid. Alates 2005. aastast on rakendusmeetmete peamine eesmärk olnud energiatõhusus. Kättesaadavad andmed osutavad, et kõik ökodisaini rakendusmeetmete reguleerimisalasse kuuluvad tooted on muutunud energiatõhusamaks³;
- direktiivi, kohustuslike rakendussätete ja eneseregulatsiooni meetmete täielikku mõju ei saa veel õiglaselt hinnata, sest nende rakendusperiood ei ole olnud piisavalt pikk. Hindamise ajaks oli kaheteistkümnest vastu võetud ökodisaini käsitlevast määrusest vaid ühe puhul veel jõustamata 1. taseme nõuded ning kaheksa rakendusmeetme

¹ Lõplik aruanne (mis on avaldatud märtsis 2012), vt http://cses.co.uk/ecodesign_evaluation

² Uue metoodika kohta vt <http://www.meerp.eu/>

³ Kolmes valdkonnas (kodumajapidamistes kasutatav valgustus, ooterežiim, ringluspumbad) on ökodisaini nõuded avaldanud otsest mõju. Ühe valdkonna puhul (telerid) jõuti järeldusele, et suurim mõjutaja oli tehnika areng. Ühe valdkonna puhul (välistoiteallikad) puudusid piisavad andmed rakendusmeetmete mõju hindamiseks.

puhul olid veel jõustamata 2. taseme nõuded; komisjon ei ole ametlikult kumbagi kavandatud vabatahtlikku kokkulepet heaks kiitnud⁴.

- Leitakse, et soovituslikud kriteeriumid ökodisaini rakendusmeetmete vastuvõtmiseks, mis on määratletud ökodisaini direktiivi artiklis 15, on endiselt asjakohased.
- Energiamõjuga toodete ökodisaini (uut) metoodikat käsitlevas uuringus käsitleti mitut metoodikaga seotud probleemi.

Uuringu käigus määratleti mitu probleemi, millega EL ja liikmesriigid ökodisaini direktiivi ja selle rakendusmeetmete kohaldamisel silmitsi seisavad, sealhulgas:

- keerukad ja aeganõudvad ettevalmistavad menetlused;
- andmete vähesus poliitiliste otsuste tegemiseks (nt turusuundumused ja tehnoloogilised muutused, turuteave, turujärelevalve tulemuslikkuse andmed jne);
- ökodisaini meetmete ebapiisav kooskõlastamine muude ELi õigusaktidega (nt elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete direktiiv, direktiiv teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes, ehitiste energiatõhususe direktiiv);
- vahendite vähesus, et tulla toime üha kasvava õigusloomealase, teavitamis- ja standardimistegevusega;
- mõnede nõuete, eriti esimese taseme nõuete, ambitsioonikus;
- kasutamata võimalused energiamõjuga toodete selliste omaduste käsitlemisel, millel puudub energiamõju (nt materjalitõhusus, ringlussevõetavus jne);
- viivitused sobivate ühtlustatud standardite väljatöötamisel;
- puudulik ja ebatõhus turujärelevalve⁵.

Uuringule tuginedes on komisjon teinud võetavate meetmete kohta mitu järeldust. Eelkõige on komisjonil kavas võtta meetmed, mis aitavad parandada direktiivi ja selle rakendusmeetmete kohaldamist. Kõige olulisemad meetmed on järgmised:

- delegeerida õigusloomega mitteseotud tegevus (eelkõige teabevahetus) välisasutustele, et komisjoni vahendid oleksid suunatud õiguslikult siduvate aktide väljatöötamisele ja rakendamisele. Komisjon kavatseb kasutada portaali EUROPE DIRECT,⁶ et vastata üldsuse päringutele ökodisaini, energiamärgistuse ja rehvide märgistamise kohta. Lisaks loob komisjon koos Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutusega asjakohase teavitamise kasutajatoe, et toetada i)

⁴ Keerukaid digimuundureid käsitleva vabatahtliku kokkuleppe heakskiitmine on kavandatud veel 2012. aastaks, kuid kuvaseadmeid käsitleva kokkuleppe heakskiitmine on kavas 2013. aastal.

⁵ Hinnanguliselt ei vasta nõuetele 10 – 20% rakendusmeetmetega hõlmatud toodetest.

⁶ Vt http://europa.eu/europedirect/index_et.htm.

ökodisaini ja energiamärgistust käsitlevate teabekampaaniate ettevalmistamist ning ii) kodanike, huvirühmade ja teiste asjaosaliste esitatud küsimustele vastamist;

- kasutada jätkuvalt ELi teiste asutuste, sealhulgas Teadusuuringute Ühiskeskuse ning Konkurentsivõime ja Uuendustegevuse Täitevasutuse tehnilisi eriteadmisi. Näiteks peaks Teadusuuringute Ühiskeskust rohkem kaasama tehniliste nõuannete väljatöötamisse uute rakendusmeetmete jaoks ja sellele järgnevasse valitud tooterühmi käsitlevasse standardimistegevusse, samuti peaks ühiskeskus aitama kujundada terviklikku õigusloomeprotsessi, mis hõlmaks mitmesuguseid poliitikavahendeid (ökodisain, energiamärgistus, ökomärgis, keskkonnahoidlikud riigihanked, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete direktiiv, direktiiv teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes jne);
- toetada jätkuvalt sidusrühmade (liikmesriigid, tööstusharud ja valitsusvälised organisatsioonid) kogemuste kasutamist, eelkõige kehtivate rakendusmeetmete läbivaatamisel ja muutmisel⁷;
- lisaks on loomisel andmebaas ELi turule lastavate toodete energiatõhususe ja muude keskkonnanäitajate kohta;
- kasutada välisekspertide (sealhulgas uue lähenemisviisi konsultantide) abi, et jälgida üksikasjalikumalt Euroopa standardiasutuste standardimistegevust, mis on seotud ökodisaini rakendusmeetmetega. Lisaks on vaja toetada valitsusväliseid organisatsioone, et võimaldada nende aktiivset kaasamist standardimistegevusse;
- käivitada iga-aastane turujärelevalve andmete kogumine ja turujärelevalve ühismeede, mis kaasaks riikide ametiasutusi programmi „Arukas energeetika – Euroopa” 2013. aasta töökava raames, et tõhustada ökodisaini ja energiamärgistust käsitlevate õigusaktide jõustamist. Loomisel on andmebaas ELi turule lastavate toodete energiatõhususe ja muude keskkonnanäitajate kohta.

3. Direktiivi reguleerimisala laiendamine

Vastavalt direktiivi artiklile 21 hinnati uuringu käigus ka, kas on asjakohane laiendada direktiivi reguleerimisala energiamõjuta toodetele.

Uuringule toetudes jõudis komisjon järeldusele, et praegu puudub vajadus laiendada ökodisaini direktiivi reguleerimisala energiamõjuta toodetele.

Uuring tõi esile eelkõige järgmised aspektid:

- puuduvad piisavad kogemused kehtiva direktiivi reguleerimisala kohta, mida 2009. aastal direktiivi uuestisõnastamisel laiendati energiamõjuga toodetele. Seni hõlmasid kõik komisjoni koostatud rakendusmeetmed energiat tarbivaid tooteid. Ökodisaini töökava ajavahemikuks 2012–2014 hõlmab esmakordselt energiamõjuga tooteid nagu näiteks aknad ja soojusisolatsioon;

⁷ 2014. aasta lõpuks vaadatakse läbi 11 rakendusmeedet (kaheksa ökodisaini ja kolm energiamärgistuse meedet).

- esimese prioriteedina on vaja täiendada õigusloomealast tööd 2005. aasta ökodisaini direktiivi ja ökodisaini esimese töökava (2009–2011) raames. Vastasel korral on oht, et kasvava töökoormuse tõttu, mis on tingitud vajadusest rakendada olemasolevat töökava⁸ ja käivitada ettevalmistavad uuringud uute tooterühmade kohta, ning võttes arvesse piiratud vahendeid, lükkub energiamõjuta tooteid hõlmav õigusloomealane töö edasi (vähemalt 2015. aastani);
- energiamõjuta toodete puhul on vaja teistsugust käsitlust. Erinevalt energiat tarbivatest toodetest on paljudel energiamõjuta toodetel (näiteks toit, joogid, tekstiil) märkimisväärne mõju keskkonnale, mis esineb peamiselt toote olulusringi kõige varasemas etapis (nt tooraine tootmisel kariloomade ja põllukultuuride kasvatamisel) ja seetõttu ei oleks tootega tehtavad katsed vastavushindamise tegemiseks enam asjakohased;
- ökodisaini jõustavate nõuete koostamisel kõrgeima säästupotentsiaaliga energiamõjuta toodete jaoks esineb suuri probleeme⁹.

4. Kokkuvõte

Komisjon arutas 19. aprillil 2012 ökodisaini nõuandefoorumil nii hindamisuuringu soovitusi kui ka oma esialgseid järeldusi. Sidusrühmad toetasid igati komisjoni seisukohti edasise tegevuse osas, et aidata parandada direktiivi ja selle rakendusmeetmete tõhusust, ja seoses direktiivi reguleerimisalaga¹⁰.

Seega on komisjon arvamusel, et **ökodisaini direktiivi ei ole vaja kohe läbi vaadata ega selle reguleerimisala energiamõjuta toodetele laiendada** ning teeb ettepaneku toimida järgmiselt:

- ökodisaini direktiivi konkreetseid aspekte, mida käesoleva läbivaatamise käigus hinnati, võib vajaduse korral uuesti hinnata energiamärgistuse direktiivi läbivaatamisel 2014. aastal. Ökodisaini rakendusmäärused ja energiamärgistuse delegeeritud õigusaktid, mida kohaldatakse samade energiamõjuga toodete suhtes, on sageli seotud ja üksteist täiendavad;
- kõik hindamisuuringud, mis käsitlevad ökodisaini direktiivi konkreetseid aspekte peavad
 - võtma arvesse 2011. aasta hindamisuuringu tulemusi ja vajaduse korral neid soovitusi ajakohastama;
 - võtma arvesse viimatisi tõendeid ja pöörama erilist tähelepanu nendele aspektidele, mida 2011. aasta hindamisuuringus igakülgsest ei käsitletud (näiteks rakendusmeetmete ja ühtlustatud standardite tõhusus ning tihedam koostöö kahe direktiivi rakendamisel).

⁸ Peamiselt rakendamine, teavitamine ja õiguslane tegevus ning 35 standardi koostamine.

⁹ Tundub, et toodetele esitatavad nõuded sobivad energiamõjuta toodetele nagu mööbel, puhastusvahendid, madratsid, mänguasjad. Kõnealused tooted moodustavad väikest osa energiamõjuta toodete keskkonnamõjust.

¹⁰ Vt ökodisaini nõuandefoorumi protokoll, 19. aprill 2012, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/ecodesign/consultation-forum/files/20120419_minutit_en.pdf.

Komisjon jätkab koos liikmesriikide ja sidusrühmadega tööd, et parandada ökodisaini direktiivi ja selle rakendusmeetmete kohaldamist.